

**Колоквіум №1 за темою:
«Походження українського народу»**

Колоквіум пропонується провести за працями Л.Л. Залізняка: «Стародавня історія України». – К.: Темпора, 2012. - 542 с. ([http:// shron.chtyvo.org.ua/Zalizniak/ Starodavnia istoriia Ukrainy.pdf](http://shron.chtyvo.org.ua/Zalizniak/Starodavnia_istoriia_Ukrainy.pdf), а також «Походження українців: між концепцією «общеруської історії» та трипільською Аратою» ([https://dt.ua /SOCIETY/ pohodzhennya_ukrayintsiv_mizh_kontseptsieyu_obscheruskoyi_istoriyi_ta_tripilskoyu_aratoyu.html](https://dt.ua/SOCIETY/pohodzhennya_ukrayintsiv_mizh_kontseptsieyu_obscheruskoyi_istoriyi_ta_tripilskoyu_aratoyu.html)))

При обговоренні пропонується підготувати відповідь на наступні питання:

1. Чому генетичним підґрунтям українців вважаються давньоруські південноруські племена? З яких археологічних культур вони беруть свої витоки?
2. Доведіть, що між Київською Руссю та козачиною перерва розвитку була відсутня.
3. Які аналогії чоловічого та жіночого вбрання часів козащини простежуються в одязі періоду Київської Русі?
4. Визначте найбільш характерні антропологічні риси українців, порівняйте їх з антропологічними рисами представників вісянського типу.
5. З'ясуйте якою мовою говорило населення Південної Русі.
6. Які діалекти простежуються в Південній Русі на кінець XII століття?
7. Чим ви можете пояснити інтерпретацію М. Карамзіним поняття «руський» в «російський».
8. Знайдіть найбільш слабкі аргументи в концепції М. Погодіна.
9. Поясніть позицію з цього питання дослідників Максимовича, М.Костомарова, В.Антоновича, М.Драгоманова, М.Дашкевича, О.Потебні, А.Кримського.
10. Що на вашу думку означають слова російського історика К. Кавеліна викладені в праці «Мысли и заметки о русской истории» «...Мы прожили не тысячу лет, а гораздо меньше ...».
11. Хто з відомих вам російських істориків підтримав цю думку. Які аргументи вони наводили?
- 12.Що дало підставу М.С. Грушевському зробити висновок про те, що «Київська держава, право, культура були утвором однієї народності, українсько-руської; Володимиро-московська — другої, великоруської... Київський період перейшов не у володимиро-московський, а в галицько-волинський XIII вік... Володимиро-

московська держава не була ані спадкоємницею, ані наступницею Київської, вона виросла на своєму корені... Общеруської історії не може бути, як немає общеруської народності».

13. Чому ЦК КПРС у 1954 р. підтримав концепцію В. Мавродіна про давньоруську народність. Знайдіть у цьому елементи політичної доцільності.
14. Знайдіть і наведіть логічні та археологічні вади теорії трипільського походження українців.
15. Які основні положення псевдонаукової теорії етногенезу українців простежуються у публікаціях Ю. Шилова та чим вони близькі до позиції «колиски» трьох братніх народів.

Додаткова література

(призначена як для підготовки до колоквиуму, так і для майбутньої практичної діяльності)

1. Алексеева Т. И. Этногенез восточных славян по данным антропологии. — М., 1973.
2. Баран В.Д. Ранні слов'яни між Дністром і Прип'яттю. — К., 1972.
3. Баран В. Д., Козак Д. Н., Терпиловський Р. В. Походження слов'ян. — К., 1991.
4. Білінський В. Б. Країна Моксель, або Московія. — К., 2009.—Т. 1.
5. Брайчевський М.Ю. Про походження українського народу // Матеріали до української етнології. — К., 1995. — Вип. 1 (4). **» С. 72-82.
6. Брайчевський М.Ю. До проблеми походження українського народу / / Хроніка. — 2000. — Вип. 27-28. 31.
7. Гохман И. И. Население Украины в эпоху мезолита и неолита (Антропологический очерк). — М., 1966.
8. Греков Б. Д. Восточная Европа и упадок Золотой Орды. — М., 1975.
9. Гумилев А. Н. От Руси к России. — М., 1992. 61. Гумилев А.Н. Этногенез и биосфера земли. — М., 1993.
10. Дашкевич Я. Р. Перегук віків: три погляди на минуле і сучасне України // Україна: Наука і культура. К., 1993. — Вип. 26— 27. —С. 44-78.
11. Ефименко А. Я. История украинского народа. — К., 1990.
12. Єндик Р. Антропология українців // Географія українських і суміжних земель. — Львів, 1938. — Т.
13. Залізняк А.А. Походження українського народу. — К., 1996.
14. Залізняк А.А. Давньоруська народність: імперський міф чи історична реальність // Пам'ять століть. — 1996. — №2.
15. Залізняк А.А. Від склавинів до української нації. — К., 1997,2004.
16. Залізняк А. А. Первісна історія України. — К., 1999.
17. Залізняк А.А. Давньоруська народність. Історія проблеми // Наукові записки НаУКМА. — К., 1996. — Т. 9. — Ч. 1..

- 18.Залізник А.А. Древнерусская чи давньоукраїнська народність? // Магістеріум. Археологічні студії. — К., 2009. — Вип. 36. — С. 70-75.
- 19.Залізник А.А. Про давньоруську народність та її прибічників в Україні // Український Альманах. — К., 2010. — Вип. 2. — С. 93-97.
- 20.Кавелин К. Д. Мысли и заметки о русской истории // Собрание сочинений. — СПб., 1897. — Т. 1. — С. 598-600.
- 21..Лихачев Д. С. Национальное самосознание Древней Руси. — М., 1949.
- 22.Мавродин В. В. Происхождение русского народа. — Д., 1978. 174.
Мавродин В. В. Формирование русской нации // Всесоюзное общество по распространению политических и научных знаний. — Ленинград, 1947.
- 23.Малороссы vs украинцы: Украинский вопрос в науке, государственной и культурной политике Российской империи и СССР. Очерки. Колл. монография. М.: Институт славяноведения РАН, 2018. 528 с.
https://inslav.ru/sites/default/files/editions/2018_malorossy_vs_ukraintsy.pdf
- 24.Насонов А. Н. «Русская земля» и образование территории Древнерусского государства. — М.,
- 25.Пашуто В. Т. Давньоруська спадщина і історична доля схід ного слов'янства // Український історичний журнал. — 1982. — №4. 209.
- 26..Петров В. П. Походження українського народу. — К., 1992. 212.
- 27.Петрухин В. Я. Начало этно-культурной истории Руси IX-XI веков. — М., 1995.
- 28.Півторак Г.П. Українці: Звідки ми і наша этно-культурной истории Руси IX-XI веков. — М., 1995.мова. — К., 1993.
- 29.Півторак Г.П. Коли ж виникла українська мова? // Історія української мови. — К., 1996.
- 30.Погодин М.П. Записки о древнем русском языке (Письмо к И. И. Срезневскому) // Известия Отделения русского языка и словесности Академии наук. — СПб., 1856. — Вып. 2. — Т. 5. — С. 70-91.
- 31.Покровский М.Н. Возникновение Московского государства и «великорусской народности». — М., 1932.
- 32.Покровский М. Н. Русская история. — М., 1929. — Т. 1. 220.
- 33.Толочко П.П. Киев и Киевская земля в эпоху феодальной раздробленности XII-XIII веков. — К., 1980.
- 34.Толочко П.П. Київська Русь. — К., 1996. 293. Толочко П.П. Кочевые народы степей и Киевская Русь. — К., 1999.
- 35.Толочко П. П. Чи існувала давньоруська народність? // Археологія. — 1993. — №3.
- 36.Толочко П.П. Этническое и государственное развитие Руси XII-XIII вв. // Вопросы истории. — 1974. — №2,
- 37.Третьяков П.Н. У истоков древнерусской народности. — М., 1953.
- 38.38.Шилов Ю. О. Праслов'янська Аратта. К., 2003.

39. Юсова Н.М. Генеза концепту «давньоруська народність» у радянській історичній науці // Український історичний журнал. — 2001. — №6. — С. 65-85.
40. Юсова Н.М. Генезис концепції давньоруської народності в історичній науці СРСР (1930-ті-перша половина 1940-х рр.). Вінниця, 2005
41. Юсова Н.М. «Давньоруська народність»: зародження і становлення концепції в радянській історичній науці (1930- ті-перша половина 40-х рр.). — К., 2006.
42. Юсова Н.М. Проблема генезиса концепции о древнерусской народности в современной украинской историографии: искажение историографического процесса Л. Зализняком // История науки и техники. — Т. IV — Сборник трудов четвертой Международной молодежной научной конференции. — Спб., 2006. — С. 32-36. 335.